

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2022/258 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 21ης Φεβρουαρίου 2022

για τη χορήγηση στην Ελληνική Δημοκρατία παρέκκλισης από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την Κρήτη

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2022) 1140]

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 64,

Έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 66,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Στις 3 Ιουνίου 2021 η Ελληνική Δημοκρατία (στο εξής: «Ελλάδα») υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα για παρέκκλιση (στο εξής: αίτηση) για τη νήσο Κρήτη σύμφωνα με το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και το άρθρο 66 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Με την αίτηση ζητείται παρέκκλιση από το άρθρο 6, το άρθρο 7 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 4, τα άρθρα 9, 10, 11 και 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, και από το άρθρο 40 παράγραφοι 4 έως 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, δηλαδή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023.
- (2) Την 1η Ιουλίου 2021 η Επιτροπή δημοσίευσε την αίτηση στον ιστότοπό της ⁽³⁾ και κάλεσε τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν παρατηρήσεις έως τις 12 Αυγούστου 2021.

2. ΚΡΗΤΗ

- (3) Η νήσος Κρήτη βρίσκεται στη Μεσόγειο θάλασσα, νοτίως της ηπειρωτικής Ελλάδας. Μέχρι τις 3 Ιουλίου 2021 αποτελούσε αυτόνομο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο δεν ήταν συνδεδεμένο με το εθνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας.
- (4) Μετά την απόφαση 2014/536/ΕΕ της Επιτροπής ⁽⁴⁾, με την οποία χορηγήθηκε στην Ελλάδα παρέκκλιση από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁵⁾, η Κρήτη θεωρήθηκε μικρό απομονωμένο δίκτυο κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 42 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Τα πάγια στοιχεία υψηλής τάσης στην Κρήτη ανήκουν στη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού ΑΕ (στο εξής: ΔΕΗ ΑΕ) και τελούν υπό τη διαχείριση του διαχειριστή συστήματος διανομής (στο εξής: ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ). Λόγω της μη διασύνδεσής της με την ηπειρωτική Ελλάδα, η Κρήτη δεν ήταν δυνατό να ενταχθεί στην αγορά επόμενης μέρας, την ενδοημερήσια αγορά και την αγορά εξισορρόπησης της Ελλάδας που τέθηκαν σε λειτουργία τον Νοέμβριο του 2020.

⁽¹⁾ ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54.

⁽²⁾ ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf

⁽⁴⁾ Απόφαση 2014/536/ΕΕ της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 2014, για την παραχώρηση στην Ελληνική Δημοκρατία παρέκκλισης από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2014) 5902] (ΕΕ L 248 της 22.8.2014, σ. 12).

⁽⁵⁾ Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ (ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 55).

- (5) Σύμφωνα με το άρθρο 4 της απόφασης 2014/536/ΕΕ της Επιτροπής, οι προβλεπόμενες παρεκκλίσεις παύουν να ισχύουν για τα μικρά απομονωμένα μικροδίκτυα από τη στιγμή της διασύνδεσής τους με το διασυνδεδεμένο σύστημα. Ανεξάρτητα από αυτό, οι ελληνικές αρχές αποφάσισαν ότι, από την 1η Ιανουαρίου 2017, η Κρήτη δεν θα υπάγεται στο καθεστώς παρέκκλισης που χορηγήθηκε με την εν λόγω απόφαση ⁽⁶⁾.

Το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας

- (6) Η Ελλάδα έχει δώσει προτεραιότητα στην ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ως έργο μείζονος σημασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ο ασφαλής και αξιόπιστος εφοδιασμός της με ηλεκτρική ενέργεια. Ειδικότερα, η ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης, όπως εγκρίθηκε από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (στο εξής: «ΡΑΕ») μέσω των δεκαετών προγραμμάτων ανάπτυξης, για τις περιόδους 2017 έως 2026, 2018 έως 2027 και 2019 έως 2028 αντίστοιχα, πρόκειται να υλοποιηθεί σε δύο φάσεις.
- (7) Η πρώτη φάση (στο εξής: Α' φάση) αφορά την ηλεκτρική διασύνδεση του δυτικού τμήματος της Κρήτης (νομός Χανίων) με τη χερσόνησο της Πελοποννήσου με υποθαλάσσιες γραμμές εναλλασσόμενου ρεύματος υψηλής τάσης (HVAC), που αντιπροσωπεύουν ονομαστική δυναμικότητα μεταφοράς περίπου 150 MW. Ως εκ τούτου, με την ολοκλήρωση της Α' φάσης αναμένεται να καλυφθεί ένα μόνο μέρος των αναγκών της Κρήτης σε ηλεκτρική ενέργεια (περίπου το ένα τρίτο της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της Κρήτης, η οποία ανέρχεται σε αιχμή κατανάλωσης 710 MW και ετήσια κατανάλωση 3 TWh) και η Κρήτη δεν θα ενσωματωθεί στο ελληνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ως πλήρως διασυνδεδεμένο τμήμα του. Η γραμμή διασύνδεσης μεταξύ του ηπειρωτικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας και της Κρήτης αναμένεται να λειτουργεί στη μέγιστη ισχύ της ή κοντά σε αυτή, δεδομένου ότι η δυναμικότητά της δεν καλύπτει πλήρως τη ζήτηση της Κρήτης, και θα εισάγεται στην Κρήτη ηλεκτρική ενέργεια από το διασυνδεδεμένο σύστημα της ηπειρωτικής χώρας λόγω του χαμηλότερου κόστους παραγωγής. Το έργο τέθηκε σε δοκιμαστική λειτουργία την 3η Ιουλίου 2021 ⁽⁷⁾ και σε εμπορική λειτουργία την 1η Νοεμβρίου 2021 ⁽⁸⁾.
- (8) Η δεύτερη φάση (στο εξής: Β' φάση) αφορά τη διασύνδεση του κεντρικού τμήματος της Κρήτης (νομός Ηρακλείου) με την ηπειρωτική Ελλάδα (περιφέρεια Αττικής) μέσω δύο υποθαλάσσιων καλωδίων συνεχούς ρεύματος υψηλής τάσης (HVDC), που αντιπροσωπεύουν ονομαστική δυναμικότητα μεταφοράς περίπου 1 000 MW. Στο τέλος της Β' φάσης η Κρήτη αναμένεται να είναι πλήρως διασυνδεδεμένη με το ηπειρωτικό σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί να καλύπτεται πλήρως. Τα καλώδια της Β' φάσης αναμένεται να τεθούν σε λειτουργία έως το 2023.
- (9) Η Ελλάδα ανέφερε ότι, έως την έναρξη της εμπορικής λειτουργίας της γραμμής διασύνδεσης που αναπτύχθηκε κατά την Α' φάση, το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης της Κρήτης επρόκειτο να μεταβιβαστεί στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς της Ελλάδας (στο εξής: ΑΔΜΗΕ ΑΕ), στον οποίο, από την ημερομηνία αυτή, θα ανήκει η κυριότητα και η λειτουργία των εν λόγω πάγιων στοιχείων. Η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ δεν θα λειτουργούσε πλέον το δίκτυο υψηλής τάσης Κρήτης, αλλά θα εξακολουθούσε να λειτουργεί τα δίκτυα χαμηλής και μέσης τάσης. Η μεταβίβαση αυτή πραγματοποιήθηκε την 1η Αυγούστου 2021, πριν από την έναρξη της εμπορικής λειτουργίας της Α' φάσης της γραμμής διασύνδεσης της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα.

Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη

- (10) Επί του παρόντος, οι παραγωγοί και οι προμηθευτές της Κρήτης δεν υποβάλλουν προσφορές στην ελληνική αγορά και οι μονάδες κατανέμονται σύμφωνα με το ελάχιστο μεταβλητό κόστος τους. Η χονδρική τιμή εκκαθάρισης ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη υπολογίζεται σε μηνιαία βάση, με βάση το μεταβλητό και το συνολικό κόστος των συμβατικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, δηλαδή των μονάδων της ΔΕΗ, δεδομένου ότι ο κατεστημένος φορέας είναι ο μοναδικός παραγωγός συμβατικής ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί. Επιπλέον, υπάρχουν πολλοί παραγωγοί ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με σταθερό τιμολόγιο βάσει συμφωνίας αγοράς ενέργειας ή σταθερό τιμολόγιο ανάλογα με την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας κάθε μονάδας.
- (11) Από την ολοκλήρωση της Α' φάσης έως την ολοκλήρωση της Β' φάσης και την πλήρη διασύνδεση της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας (στο εξής: μεταβατική περίοδος), η ηλεκτρική διασύνδεση μεταξύ της Κρήτης και του ηπειρωτικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας θα παρουσιάζει διαρθρωτική συμφόρηση. Χωρίς παρέκκλιση, είναι δυνατές οι ακόλουθες δύο επιλογές:

⁽⁶⁾ Άρθρο 137Α του ν. 4001/2011 (ΦΕΚ 179/Α/22.8.2011).

⁽⁷⁾ Βλέπε άρθρο 108Β του ν. 4001/2011 (ΦΕΚ 179/Α/22.8.2011) όπως προστέθηκε με το άρθρο 106 του ν. 4821/2021 (ΦΕΚ 134/Α/31.7.2021).

⁽⁸⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 108Γ του ν. 4001/2011, όπως προστέθηκε με το άρθρο 107 του ν. 4821/2021, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς της Ελλάδας (ΑΔΜΗΕ ΑΕ) υποχρεούτο να λειτουργήσει την ηλεκτρική διασύνδεση της νήσου Κρήτης (Α' φάση) σε πλήρη λειτουργική ετοιμότητα το αργότερο μέχρι και την 30ή Σεπτεμβρίου 2021. Ωστόσο, η ημερομηνία αυτή μετατέθηκε για την 1η Νοεμβρίου 2021 με την απόφαση ΡΑΕ αριθ. 734/28.09.2021 (ΦΕΚ 4633/Β/6.10.2021).

- α) η ενσωμάτωση της Κρήτης στην ελληνική ζώνη προσφοράς στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία θα συνεπαγόταν υψηλό κόστος ανακατανομής, το οποίο εκτιμάται από την ΑΔΜΗΕ ΑΕ σε περίπου 240 εκατ. EUR ετησίως με βάση τα στοιχεία του 2019·
- β) η ενσωμάτωση της Κρήτης στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ως χωριστή ζώνη προσφοράς. Αυτό φαίνεται να αποτελεί μη βιώσιμη λύση σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, δεδομένου ότι η ολοκλήρωση της Β' φάσης, για την οποία αναμένεται να απαιτηθούν δύο χρόνια, θεωρείται ότι θα αμβλύνει την όποια διαρθρωτική συμφόρηση μεταξύ του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας της Κρήτης και της ηπειρωτικής Ελλάδας.
- (12) Επιπλέον, η Κρήτη δεν διαθέτει επαρκείς υποδομές μέτρησης ώστε να καταστεί δυνατή η σωστή ενσωμάτωση στην ελληνική χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας πριν από το 2023.
- (13) Επί του παρόντος, η λιανική αγορά στην Κρήτη είναι ανοικτή σε όλους τους προμηθευτές που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά, είκοσι εκ των οποίων δραστηριοποιούνται στην Κρήτη. Δεδομένου ότι το κόστος παραγωγής στην Κρήτη είναι υψηλότερο από το κόστος του ελληνικού διασυνδεδεμένου συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, η Ελλάδα, για λόγους κοινωνικής συνοχής, επέλεξε την εφαρμογή ενιαίου τιμολογίου από τους προμηθευτές για κάθε κατηγορία πελατών, σε ολόκληρη την επικράτεια της.

3. ΟΙ ΖΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ

- (14) Οι ζητούμενες παρεκκλίσεις από το άρθρο 6, το άρθρο 7 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 4, τα άρθρα 9, 10, 11 και 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και από το άρθρο 40 παράγραφοι 4 έως 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 αποσκοπούν στην εξεύρεση λύσης για τη λειτουργία της αγοράς επόμενης ημέρας, της ενδοημερήσιας αγοράς και της αγοράς εξισορρόπησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη. Η λύση αυτή ζητείται να ισχύσει κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου διασύνδεσης της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, οι παρεκκλίσεις θα λήξουν με την ολοκλήρωση της Β' φάσης (*).
- (15) Ο αιτών προτείνει ένα «υβριδικό μοντέλο» για τη μεταβατική περίοδο, σύμφωνα με το οποίο η γραμμή διασύνδεσης της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας θα αντιμετωπίζεται ως συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 14) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943. Αυτό το συμβαλλόμενο μέρος θα ενεργεί ως επί το πλείστον ως εικονική μονάδα ηλεκτροπαραγωγής από τη σκοπιά της Κρήτης και ως εικονικό φορτίο από τη σκοπιά της ηπειρωτικής χώρας, εισάγοντας ηλεκτρική ενέργεια από την ηπειρωτική Ελλάδα στην Κρήτη. Η ροή αυτή θα μπορεί να αντιστρέφεται σε περίπτωση υψηλής παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην Κρήτη, καθ' υπέρβαση του φορτίου της, προκειμένου να αποφεύγεται η περικοπή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης για τη διασύνδεση της Κρήτης θα συνδεθεί φυσικά με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα στην πλευρά υψηλής τάσης του υποσταθμού Χανίων. Η απορροφούμενη ή εγχέομενη ηλεκτρική ενέργεια στο ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα θα καταγράφεται από τις υποδομές μέτρησης του υποσταθμού υψηλής τάσης των Χανίων.
- (16) Οι πιθανοί τρόποι συμμετοχής της εικονικής οντότητας με ευθύνη εξισορρόπησης στην αγορά που λειτουργεί στο ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας αξιολογήθηκαν από τη ΡΑΕ κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε από τις 25 Μαΐου 2021 έως τις 9 Ιουνίου 2021.
- (17) Στο προτεινόμενο «υβριδικό μοντέλο», το Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας (EXE) θα υποβάλλει προσφορές ηλεκτρικής ενέργειας για λογαριασμό των συμβαλλόμενων μερών της αγοράς της Κρήτης στη χονδρεμπορική αγορά επόμενης ημέρας και την ενδοημερήσια χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της Ελλάδας, σύμφωνα με εκ των προτέρων εκτιμήσεις που υπολογίζονται από την ΑΔΜΗΕ ΑΕ και τη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ. Η Ελλάδα προτείνει δύο εναλλακτικές επιλογές οι οποίες υποβλήθηκαν σε δημόσια διαβούλευση από τη ΡΑΕ από τις 25 Μαΐου 2021 έως τις 9 Ιουνίου 2021. Οι δύο αυτές εναλλακτικές προτάσεις καθόριζαν λεπτομερώς τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας υποβολής προσφορών στην πράξη, με ή χωρίς διαχωρισμό μεταξύ φορτίου και παραγωγής. Οι δύο εναλλακτικές προτάσεις είναι οι ακόλουθες:
- α) 1η εναλλακτική πρόταση (Option 1): το EXE υποβάλλει, για λογαριασμό των εκπροσώπων φορτίου που προμηθεύουν ηλεκτρική ενέργεια στους τελικούς καταναλωτές της Κρήτης, εντολές αγοράς ή πώλησης με αποδοχή τιμής και προτεραιότητα εκτέλεσης που αντιστοιχούν ρητά στις ποσότητες ενέργειας για το συμβαλλόμενο μέρος με ευθύνη εξισορρόπησης για τη διασύνδεση της Κρήτης, σύμφωνα με το ποσοστό εκπροσώπησης των εν λόγω εκπροσώπων φορτίου το οποίο υπολογίζεται εκ των προτέρων σε μηνιαία βάση από τη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ, όσον αφορά τις προβλεπόμενες εισαγωγές στην Κρήτη από την ηπειρωτική Ελλάδα, ή από τον Διαχειριστή Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εγγυήσεων Προέλευσης (στο εξής: ΔΑΠΕΕΠ), όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, στη σπάνια περίπτωση της πρόβλεψης εξαγωγών από την Κρήτη προς την ηπειρωτική Ελλάδα·

(*) Η Ελλάδα δεν ζήτησε παρέκκλιση από το άρθρο 51 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 (πιστοποίηση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς) ή από τις διατάξεις του κεφαλαίου VI της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 (διαχωρισμός διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς). Μάλιστα, η Ελλάδα ανήγγειλε ότι τα πάγια στοιχεία υψηλής τάσης στη νήσο Κρήτη, τα οποία ανήκουν σήμερα στη ΔΕΗ και τελούν υπό τη διαχείριση της ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ, θα μεταβιβαστούν στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, την ΑΔΜΗΕ ΑΕ, η οποία στη συνέχεια θα ασκεί την κυριότητα και τη λειτουργία των εν λόγω πάγιων στοιχείων. Η μεταβίβαση αυτή πραγματοποιήθηκε την 1η Αυγούστου 2021, πριν από την έναρξη της εμπορικής λειτουργίας της Α' φάσης της γραμμής διασύνδεσης της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα.

β) 2η εναλλακτική πρόταση (Option 2): το ΕΧΕ υποβάλλει εντολές αγοράς ή πώλησης με αποδοχή τιμής και προτεραιότητα εκτέλεσης για το συνολικό τοπικό φορτίο και την ηλεκτροπαραγωγή της Κρήτης για λογαριασμό των εκπροσώπων φορτίου, σύμφωνα με το ποσοστό εκπροσώπησης τους το οποίο υπολογίζεται εκ των προτέρων σε μηνιαία βάση από τη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ, και για λογαριασμό των θερμικών παραγωγών, κατ' αντιστοιχία με τον προγραμματισμό ενέργειας που καθορίζεται από την ΑΔΜΗΕ ΑΕ, στη βάση των αποτελεσμάτων ενός απλοποιημένου προγράμματος κατανομής, και από το ΔΑΠΕΕΠ όσον αφορά την προβλεπόμενη ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

Η οικονομική εκκαθάριση των αποκλίσεων θα καταλογίζεται εκ των υστέρων στους συμμετέχοντες της αγοράς της Κρήτης, βάσει αντιπαραβολής του προγράμματος της γραμμής διασύνδεσης και της μετρηθείσας ροής και μιας κλείδας κατανομής που υπολογίζεται από τη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ.

- (18) Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε από τη ΡΑΕ υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από 11 συμμετέχοντες ⁽¹⁰⁾. Με βάση τα αποτελέσματα και το αίτημα της πλειονότητας των συμμετεχόντων να ελαχιστοποιηθούν οι οικονομικές επιπτώσεις της εναλλακτικής πρότασης που θα εφαρμοστεί, σε ό,τι αφορά τις απαιτούμενες οικονομικές εγγυήσεις και ασφάλειες, η ΡΑΕ προέκρινε, τον Ιούνιο του 2021, την εφαρμογή της 2ας εναλλακτικής πρότασης.
- (19) Προκειμένου να υλοποιηθεί το υβριδικό μοντέλο της 2ας εναλλακτικής πρότασης για τη λειτουργία της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της εξισορρόπησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη, το οποίο θα ισχύει για τη μεταβατική περίοδο, η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από ορισμένες απαιτήσεις που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 και στην οδηγία (ΕΕ) 2019/944, όσον αφορά το σύστημα της Κρήτης.

3.1. Παρέκλιση σύμφωνα με το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (20) Η Ελλάδα θεωρεί ότι το προτεινόμενο υβριδικό μοντέλο συμμορφώνεται με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943. Για τον λόγο αυτό, οι ζητούμενες παρεκκλίσεις δεν περιλαμβάνουν το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού.

3.1.1. Άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (21) Το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 καθορίζει κανόνες για την αγορά εξισορρόπησης. Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο όσον αφορά την Κρήτη, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του υβριδικού μοντέλου δεν θα λειτουργεί αγορά εξισορρόπησης.

3.1.2. Άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (22) Το άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 αναφέρεται στην οργάνωση της διαχείρισης των ενοποιημένων αγορών επόμενης ημέρας και των ενοποιημένων ενδοημερήσιων αγορών από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και τους ορισθέντες διαχειριστές αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (στο εξής: ΝΕΜΟς), σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1222 της Επιτροπής ⁽¹¹⁾. Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο όσον αφορά την Κρήτη, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του υβριδικού μοντέλου δεν θα λειτουργεί αγορά επόμενης μέρας και ενδοημερήσια αγορά.

3.1.3. Άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (23) Το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 θεσπίζει την υποχρέωση των ΝΕΜΟς να επιτρέπουν στους συμμετέχοντες στην αγορά να πραγματοποιούν συναλλαγές ενέργειας έως τη χρονική στιγμή λήξης προσφορών διαζωνικής ενδοημερήσιας αγοράς. Το άρθρο 8 παράγραφος 4 του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι η περίοδος εκκαθάρισης αποκλίσεων είναι 15 λεπτά σε όλες τις περιοχές προγραμματισμού. Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από τα εν λόγω άρθρα όσον αφορά την Κρήτη, δεδομένου ότι το υβριδικό μοντέλο δεν περιλαμβάνει συναλλαγές επόμενης ημέρας και ενδοημερήσιες συναλλαγές, ούτε προβλέπει περίοδο εκκαθάρισης αποκλίσεων 15 λεπτών για την Κρήτη.

3.1.4. Άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (24) Το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 αναφέρεται στις προθεσμιακές αγορές. Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο όσον αφορά την Κρήτη, δεδομένου ότι στο πλαίσιο του υβριδικού μοντέλου δεν θα λειτουργούν προθεσμιακές αγορές.

⁽¹⁰⁾ Οι μη εμπιστευτικές απαντήσεις είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της ΡΑΕ.

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1222 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2015, σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την κατανομή της δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης (ΕΕ L 197 της 25.7.2015, σ. 24).

3.1.5. Άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (25) Το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 αναφέρεται στα τεχνικά όρια στην υποβολή προσφορών. Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο του υβριδικού μοντέλου, η Κρήτη δεν θα ενσωματωθεί πλήρως στην ελληνική χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και θα μπορούν να υποβάλλονται εντολές με αποδοχή τιμής για την Κρήτη.

3.1.6. Άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (26) Το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 αναφέρεται στον καθορισμό της αξίας απώλειας φορτίου. Δεδομένου ότι η Κρήτη δεν θα θεωρείται χωριστή ζώνη προσφοράς ούτε πλήρως ενσωματωμένη στην ελληνική ζώνη προσφοράς, η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο όσον αφορά την Κρήτη.

3.1.7. Άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943

- (27) Το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 αναφέρεται στην ανακατανομή. Δεδομένου ότι η απουσία λειτουργίας αγοράς εξισορρόπησης στην Κρήτη συνεπάγεται τη μη εφαρμογή των κανόνων ανακατανομής, η Ελλάδα ζητά παρέκκλιση από το εν λόγω άρθρο όσον αφορά την Κρήτη.

3.2. Παρέκκλιση σύμφωνα με το άρθρο 66 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944

3.2.1. Άρθρο 5 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944

- (28) Στην αίτησή της η Ελλάδα ζήτησε παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή των βασικών στην αγορά τιμών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Το αίτημα αυτό αποσύρθηκε στις 15 Ιουλίου 2021. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται περαιτέρω ανάλυση στην παρούσα απόφαση.

3.2.2. Άρθρο 40 παράγραφοι 4, 5, 6 και 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/944

- (29) Το άρθρο 40 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 καθορίζει τα καθήκοντα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Στις παραγράφους 4 έως 7 καθορίζονται τις αρχές για την προμήθεια επικουρικών υπηρεσιών, μεταξύ άλλων και των μη σχετικών με τη συχνότητα. Δεδομένης της απουσίας λειτουργίας αγοράς εξισορρόπησης αλλά και αγορακεντρικής προμήθειας επικουρικών υπηρεσιών μη σχετικών με τη συχνότητα στην Κρήτη, η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση από το άρθρο 40 παράγραφοι 4 έως 7 για τα καθήκοντα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που ισχύουν για την Κρήτη.

3.3. Διάρκεια της ζητούμενης παρέκκλισης

- (30) Η Ελλάδα ζητεί παρέκκλιση για ολόκληρη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, αρχής γενομένης από την έναρξη λειτουργίας της Α' φάσης που αναμένεται το δεύτερο τρίμηνο του 2021 έως την έναρξη λειτουργίας της Β' φάσης που αναμένεται έως το τέλος του 2023.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

- (31) Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από τις βουλγαρικές αρχές, οι οποίες ανακοίνωσαν ότι δεν έχουν αντιρρήσεις κατά της αίτησης παρέκκλισης που υπέβαλε η Ελλάδα.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- (32) Σύμφωνα με το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, μπορεί να χορηγηθεί παρέκκλιση από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 3 και 6, του άρθρου 7 παράγραφος 1, του άρθρου 8 παράγραφοι 1 και 4, των άρθρων 9, 10 και 11, των άρθρων 14 έως 17, των άρθρων 19 έως 27, των άρθρων 35 έως 47 και του άρθρου 51 του εν λόγω κανονισμού, αν το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη ουσιαστικών προβλημάτων στη λειτουργία των μικρών συνδεδεμένων συστημάτων.
- (33) Σύμφωνα με το άρθρο 66 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, μπορεί να χορηγηθεί παρέκκλιση από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 7 και 8 και των κεφαλαίων IV, V και VI της εν λόγω οδηγίας, αν το κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη ουσιαστικών προβλημάτων στη λειτουργία των μικρών συνδεδεμένων συστημάτων και των μικρών απομονωμένων συστημάτων. Αίτηση για χορήγηση παρέκκλισης από τα άρθρα 4, 5 και 6 μπορεί να υποβληθεί και από μικρά απομονωμένα συστήματα.

- (34) Εκτός από την περίπτωση των εξόχως απόκεντρων περιοχών, η παρέκκλιση πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένη και να υπόκειται σε προϋποθέσεις με στόχο την αύξηση του ανταγωνισμού και την ενοποίηση με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- (35) Τέλος, η παρέκκλιση αποβλέπει στο να διασφαλίσει ότι δεν παρεμποδίζει τη μετάβαση προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την αυξημένη ευελιξία, την αποθήκευση ενέργειας, τη διακίνηση της ηλεκτρικής ενέργειας και την απόκριση ζήτησης.

5.1. Μικρό συνδεδεμένο σύστημα

- (36) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 δεν προβλέπει γενικευμένες αυτόματες παρεκκλίσεις για μικρά συνδεδεμένα ή μικρά απομονωμένα συστήματα. Επομένως, παρά τη μεγάλη ποικιλία μεγθών και τεχνικών χαρακτηριστικών των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση, όλα αυτά τα συστήματα μπορούν και θα πρέπει να λειτουργούν σύμφωνα με το πλήρες κανονιστικό πλαίσιο.
- (37) Ωστόσο, το άρθρο 64 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 προβλέπει τη χορήγηση παρέκκλισης από την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του κανονισμού για την ηλεκτρική ενέργεια αν τα κράτη μέλη αποδείξουν, μεταξύ άλλων, ότι η εφαρμογή αυτών των διατάξεων σε μικρά συνδεδεμένα συστήματα θα μπορούσε να οδηγήσει σε ουσιαστικά προβλήματα στη λειτουργία τους, κυρίως λόγω των γεωγραφικών συνθηκών ή των προφίλ ζήτησης τα οποία αφορούν τα εν λόγω συστήματα.
- (38) Στο άρθρο 2 σημείο 43) της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 ως «μικρό συνδεδεμένο σύστημα» ορίζεται «κάθε σύστημα με κατανάλωση μικρότερη των 3 000 GWh το 1996, στο οποίο ποσοστό άνω του 5 % της ετήσιας κατανάλωσης προέρχεται από διασύνδεση με άλλα συστήματα».
- (39) Η νήσος Κρήτη αποτελεί μικρό συνδεδεμένο σύστημα, διότι η κατανάλωσή της ήταν κάτω από το όριο των 3 000 GWh το 1996. Με την ολοκλήρωση της Α' φάσης, περίπου το ένα τρίτο της ετήσιας κατανάλωσης της Κρήτης θα καλύπτεται από τη διασύνδεση με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας.
- (40) Ως εκ τούτου, με την ολοκλήρωση της Α' φάσης, η Κρήτη μπορεί να χαρακτηριστεί ως μικρό συνδεδεμένο σύστημα κατά την έννοια του άρθρου 64 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943.

5.2. Ουσιαστικό πρόβλημα στη λειτουργία του συστήματος

- (41) Ο όρος «ουσιαστικά προβλήματα» που αναφέρεται στο άρθρο 64 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 δεν έχει οριστεί ούτε από τον νομοθέτη ούτε από την Επιτροπή στο πλαίσιο της οικείας πρακτικής λήψης αποφάσεων. Η ανοικτή διατύπωση επιτρέπει στην Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη όλα τα δυνητικά προβλήματα που σχετίζονται με την ιδιαίτερη κατάσταση των μικρών συστημάτων, εφόσον αυτά είναι ουσιαστικά και όχι απλώς δευτερεύοντα. Τα προβλήματα αυτού του τύπου μπορεί να ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες, την παραγωγή και την κατανάλωση του εν λόγω συστήματος, αλλά και βάσει των τεχνικών εξελίξεων, όπως η αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας και η μικρή παραγωγή. Επιπλέον, αυτά τα ουσιαστικά προβλήματα πρέπει να αφορούν τη λειτουργία των μικρών απομονωμένων δικτύων και των μικρών συνδεδεμένων συστημάτων.
- (42) Η Ελλάδα επισημαίνει τα ακόλουθα προβλήματα για τη λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη, σε περίπτωση πλήρους ενσωμάτωσης των συμμετεχόντων στην αγορά της Κρήτης στις ελληνικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούν στο ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο σύστημα, μέσω της επέκτασης της ελληνικής ζώνης προσφοράς στην Κρήτη ή μέσω της δημιουργίας νέας ζώνης προσφοράς για την Κρήτη:
- α) λόγω των ανεπαρκειών στις υποδομές μέτρησης δεν θα καταστεί δυνατή η πλήρης συμμετοχή των συμμετεχόντων στην αγορά της Κρήτης στην αγορά επόμενης ημέρας, την ενδοημερήσια αγορά και την αγορά εξισορρόπησης ηλεκτρικής ενέργειας της Ελλάδας. Ειδικότερα, τα αναγκαία συστήματα μέτρησης δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή και δεν θα είναι έτοιμα πριν από το 2023·
- β) η νέα γραμμή διασύνδεσης (Α' φάση) πρέπει να είναι έτοιμη να χρησιμοποιηθεί από την ημέρα της θέσης της σε λειτουργία, προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν πρόσθετο κόστος για τους Έλληνες καταναλωτές. Πράγματι, τα χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας στην εν λόγω γραμμή διασύνδεσης θα μειώσουν την παραγωγή από τις ακριβότερες θερμικές μονάδες της Κρήτης, με αποτέλεσμα να μειωθεί το συνολικό κόστος της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη και η αντίστοιχη χρέωση υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (ΥΚΩ) που επιβαρύνει τους Έλληνες καταναλωτές. Επίσης, θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των εκπομπών CO₂.

- γ) η γραμμή διασύνδεσης που θα προκύψει από την ολοκλήρωση της Α' φάσης θα χρησιμοποιείται στη μέγιστη διαθέσιμη δυναμικότητά της, και αναμένεται να είναι συμφορημένη ως επί το πλείστον, έως την ολοκλήρωση της Β' φάσης. Η πλήρης εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 θα οδηγήσει στην ενσωμάτωση της Κρήτης στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω μίας ή δύο ζωνών προσφοράς, με αποτέλεσμα τα ακόλουθα δύο σενάρια:
- μία ζώνη προσφοράς: η ενσωμάτωση της Κρήτης στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της ελληνικής ηπειρωτικής ζώνης προσφοράς θα συνεπαγόταν υψηλό κόστος ανακατανομής, το οποίο εκτιμάται από την ΑΔΜΗΕ ΑΕ σε περίπου 240 εκατ. EUR ετησίως με βάση τα στοιχεία του 2019 και θα επιβαρύνει τους Έλληνες καταναλωτές·
 - δύο ζώνες προσφοράς: η ενσωμάτωση της Κρήτης στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ως χωριστή ζώνη προσφοράς δεν αποτελεί βιώσιμη λύση. Η ολοκλήρωση της Β' φάσης μετά από σύντομη μεταβατική περίοδο αναμένεται να συμβάλει στην άμβλυση της όποιας διαρθρωτικής συμφόρησης μεταξύ του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας της Κρήτης και του ελληνικού ηπειρωτικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας.
- (43) Υπό το πρίσμα των όσων αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 41 και 42, η Ελλάδα επισημαίνει ότι πρέπει να βρεθεί λύση που θα μπορεί να εφαρμοστεί κατά τη μεταβατική περίοδο. Καθώς η Α' φάση ξεκίνησε δοκιμαστικά την 3η Ιουλίου 2021 και εμπορικά την 1η Νοεμβρίου 2021, η λύση αυτή πρέπει να εφαρμοστεί ομαλά και σε σύντομο χρονικό διάστημα, χωρίς σημαντικές αλλαγές στο ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, δεδομένης της ανάγκης προσαρμογής των συμμετεχόντων στην αγορά και του προσωρινού χαρακτήρα της λύσης. Στο πλαίσιο αυτό, η προσέγγιση των «δύο ζωνών προσφοράς» φαίνεται ασυμβίβαστη με τους χρονικούς περιορισμούς, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται για τη δημιουργία νέας ζώνης προσφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και το άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222.
- (44) Με βάση εκτίμηση που διενήργησε η ΑΔΜΗΕ ΑΕ και την αξιολόγηση του κόστους λειτουργίας της αγοράς στην Κρήτη βάσει των τριών σεναρίων, δηλαδή του υβριδικού μοντέλου που προτείνεται στην αίτηση, της προσέγγισης της μίας ζώνης προσφοράς και της προσέγγισης των δύο ζωνών προσφοράς, εκτιμάται ότι τα ετήσια οφέλη του υβριδικού μοντέλου θα ανέρχονται σε 156 εκατ. EUR. Όσον αφορά τα άλλα δύο σενάρια, δηλαδή την προσέγγιση της μίας ζώνης προσφοράς και την προσέγγιση των δύο ζωνών προσφοράς, το ετήσιο όφελος εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε 121 εκατ. EUR και 113 εκατ. EUR αντίστοιχα. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα θεωρεί ότι το προτεινόμενο υβριδικό μοντέλο θα ήταν η βέλτιστη προσέγγιση κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.
- (45) Οι ελληνικές αρχές επισήμαναν ότι η πραγματική συμμετοχή των συμμετεχόντων στην αγορά της Κρήτης στην ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας παρεμποδίζεται από την έλλειψη κατάλληλων υποδομών μέτρησης στο νησί (βλέπε αιτιολογική σκέψη 42 ανωτέρω).
- (46) Επιπλέον, ενώ η χρήση της νέας γραμμής διασύνδεσης (Α' φάση) θα αποφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα καθώς θα μειώσει το κόστος προμήθειας της ηλεκτρικής ενέργειας στο νησί και τις εκπομπές CO₂, η γραμμή διασύνδεσης αναμένεται ότι, μέχρι την ολοκλήρωση της Β' φάσης, θα είναι ως επί το πλείστον συμφορημένη, (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 7 και 42 ανωτέρω).
- (47) Για τους λόγους αυτούς, η ενσωμάτωση των συμμετεχόντων στην αγορά της Κρήτης στην ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας θα προκαλέσει υψηλό κόστος ανακατανομής αν πραγματοποιηθεί μέσω της επέκτασης της ελληνικής ζώνης προσφοράς στην Κρήτη (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 7 και 42 ανωτέρω). Από την άλλη πλευρά, η δημιουργία χωριστής ζώνης προσφοράς για την Κρήτη δεν είναι αναλογική σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, δεδομένου δε ότι η ολοκλήρωση της Β' φάσης αναμένεται να αμβλύνει την όποια διαρθρωτική συμφόρηση μεταξύ του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας Κρήτης και του ελληνικού ηπειρωτικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 8 και 43 ανωτέρω).
- (48) Με βάση όσα αναφέρθηκαν στις αιτιολογικές σκέψεις 42 έως 47 καθώς και στις αιτιολογικές σκέψεις 7 και 8, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα απέδειξε την ύπαρξη ουσιαστικών προβλημάτων στη λειτουργία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη ως μικρού συνδεδεμένου συστήματος, έως ότου ολοκληρωθεί η πλήρης διασύνδεση με το ηπειρωτικό δίκτυο. Το προσωρινό υβριδικό μοντέλο που προτείνεται από τις ελληνικές αρχές αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών και αποφέρει σημαντικά οφέλη σε σύγκριση με την πλήρη ενσωμάτωση του συστήματος της Κρήτης στην ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

5.3. Πεδίο εφαρμογής της παρέκκλισης

- (49) Για την εφαρμογή του υβριδικού μοντέλου στη νήσο Κρήτη κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου απαιτούνται παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του άρθρου 6, του άρθρου 7 παράγραφος 1, του άρθρου 8 παράγραφοι 1 και 4 και των άρθρων 9, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και του άρθρου 40 παράγραφοι 4 έως 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944.
- (50) Το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 δεν προβλέπει τη δυνατότητα παρέκκλισης από το άρθρο 13 του εν λόγω κανονισμού. Ωστόσο, δεδομένης της παρέκκλισης, εφόσον αυτή χορηγείται, από το άρθρο 6, το άρθρο 7 παράγραφος 1 και το άρθρο 8 παράγραφος 1, το άρθρο 13 δεν εφαρμόζεται εκ των πραγμάτων. Πράγματι, στο άρθρο 2 σημείο 26) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 η «ανακατανομή» ορίζεται ως «μέτρο, συμπεριλαμβανομένης της περικοπής, ενεργοποιούμενο από έναν ή περισσότερους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς ή διαχειριστές συστημάτων διανομής, μεταβάλλοντας την παραγωγή ή την κατανάλωση, ή και τα δύο, ώστε να αλλάξουν οι φυσικές ροές στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας και να μειωθεί μια φυσική συμφόρηση ή διαφορετικά να επιτευχθεί η ασφάλεια συστήματος». Το σκεπτικό στο οποίο αυτό βασίζεται είναι ότι ο διαχειριστής του συστήματος διορθώνει το αποτέλεσμα της αγοράς ώστε να διασφαλίζεται ότι συνάδει με τις φυσικές ικανότητες του δικτύου. Εφόσον το βασικό πλαίσιο της αγοράς δεν μπορεί να εφαρμοστεί ακόμη, η διόρθωση αυτή δεν αποφέρει κάποιο πρόσθετο όφελος.
- (51) Επιπλέον, η ανακατανομή πραγματοποιείται στην ηπειρωτική Ελλάδα με χρήση των προσφορών εξισορρόπησης, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943. Συνεπώς, λόγω της απουσίας αγορών εξισορρόπησης στην Κρήτη για όσο διάστημα διαρκεί η παρέκκλιση, δεν θα είναι δυνατή η ενσωμάτωση στην ελληνική μεθοδολογία ανακατανομής.
- (52) Κατά συνέπεια, στις αιτιολογικές σκέψεις 49, 50 και 51, το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 δεν εφαρμόζεται εκ των πραγμάτων. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει την εξουσία να εκδώσει απόφαση σχετικά με την εν λόγω διάταξη και, ως εκ τούτου, δεν θα χορηγήσει επίσημη παρέκκλιση από την άποψη αυτή.
- (53) Σύμφωνα με το υβριδικό μοντέλο, στην Κρήτη, ως αποτέλεσμα της παρέκκλισης από το άρθρο 6 και το άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς της Ελλάδας (ΑΔΜΗΕ ΑΕ) δεν θα προμηθεύεται υπηρεσίες εξισορρόπησης και επικουρικές υπηρεσίες μη σχετικές με τη συχνότητα σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφοι 4 έως 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944.
- (54) Ως εκ τούτου, η παρέκκλιση ισχύει μόνο για την Κρήτη.

5.4. Καμία παρεμπόδιση της μετάβασης προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την αυξημένη ευελιξία, την αποθήκευση ενέργειας, τη διακίνηση της ηλεκτρικής ενέργειας και την απόκριση ζήτησης

- (55) Σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 1 πέμπτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 η απόφαση παρέκκλισης αποβλέπει στο να διασφαλίσει ότι δεν παρεμποδίζει τη μετάβαση προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την αυξημένη ευελιξία, την αποθήκευση ενέργειας, τη διακίνηση της ηλεκτρικής ενέργειας και την απόκριση ζήτησης.
- (56) Μέχρι τη μερική τουλάχιστον διασύνδεσή της με την ηπειρωτική Ελλάδα, στην Κρήτη εφαρμόζονταν τεχνικοί περιορισμοί, οι οποίοι επέβαλαν μέγιστη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο 25 % του φορτίου, λόγω περιορισμών επιχειρησιακής ασφάλειας. Η ολοκλήρωση της Α' φάσης θα αμβλύνει τον εν λόγω περιορισμό που επιβάλλεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Με το υβριδικό μοντέλο η Κρήτη έχει τη δυνατότητα να εξάγει την ηλεκτρική της ενέργεια σε περίπτωση χαμηλού φορτίου και υψηλής παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, προκειμένου να αποφεύγεται η περικοπή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- (57) Όσον αφορά την αυξημένη ευελιξία, την αποθήκευση ενέργειας και την απόκριση ζήτησης, η δυνατότητα παροχής υπηρεσιών ευελιξίας, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης, για την υποστήριξη του ηλεκτρικού συστήματος εξαρτάται από την ποιότητα των μηνυμάτων τιμών και την ικανότητά τους να παρέχουν στους εν λόγω παρόχους υπηρεσιών κίνητρα για αποδοτικές επενδύσεις και αποδοτική κατανομή. Κατά κανόνα, η διαρθρωτική συμφόρηση εντός μιας ζώνης προσφοράς, η οποία θα υφίσταται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου από την Α' φάση έως τη Β' φάση, μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλωμένα επενδυτικά μηνύματα όσον αφορά τις υπηρεσίες ευελιξίας που συνδέονται με την τοποθεσία. Ωστόσο, σε μια προσέγγιση δύο ζωνών προσφοράς για την Κρήτη και την ηπειρωτική Ελλάδα, το επενδυτικό μήνυμα θα ήταν εξαιρετικά ασταθές, δεδομένου του χρονοδιαγράμματος για την ολοκλήρωση της Β' φάσης και της πλήρους διασύνδεσης της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα, γεγονός που θα αμβλύνει τη διαρθρωτική συμφόρηση. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η σύνδεση με την ηπειρωτική χώρα θα καταστήσει δυνατή τη βασιζόμενη στην αγορά παροχή υπηρεσιών ευελιξίας, μια βραχυπρόθεσμη παρέκκλιση που καθιστά δυνατή την ταχεία ενσωμάτωση της Κρήτης στο ηπειρωτικό σύστημα είναι επωφελής για την ενοποίηση της απόκρισης ζήτησης, της αποθήκευσης ενέργειας και άλλων πηγών ευελιξίας.

- (58) Το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 δεν απαιτεί από μια απόφαση παρέκκλισης να μεγιστοποιεί το δυναμικό ευελιξίας ή αποθήκευσης ενέργειας, αλλά μόνο να «αποβλέπει στο να διασφαλίσει ότι η παρέκκλιση δεν το παρεμποδίζει». Με άλλα λόγια, η παρέκκλιση δεν πρέπει να αποτρέπει εξελίξεις οι οποίες, χωρίς την παρέκκλιση, θα επέρχονταν φυσιολογικά. Από την άποψη αυτή, ο προσωρινός χαρακτήρας της παρέκκλισης και η ετοιμότητα για πλήρη λειτουργία της αγοράς αμέσως μετά την ολοκλήρωση της Β' φάσης είναι υψίστης σημασίας.
- (59) Επομένως, αν και η παρέκκλιση δεν παρεμποδίζει τη μετάβαση προς αυξημένη ευελιξία, συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης ενέργειας, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη η ανάγκη κατάλληλων επενδυτικών μηνυμάτων και οι επιπτώσεις της παρέκκλισης στις ενδεχόμενες επενδύσεις αποθήκευσης ή ευελιξίας παρέκκλισης.
- (60) Δεδομένης της μεταβατικής διάστασής του, το υβριδικό μοντέλο δεν έχει αξιοσημείωτο αντίκτυπο στην περαιτέρω ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ευελιξίας, της αποθήκευσης ενέργειας, της ηλεκτροκίνησης και της απόκρισης ζήτησης.
- (61) Δυνάμει του άρθρου 64 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, η Επιτροπή προσδιορίζει τον βαθμό στον οποίο η παρέκκλιση πρέπει να συνεκτιμά την εφαρμογή των κωδίκων δικτύου και των κατευθυντήριων γραμμών. Με εξαίρεση τις διατάξεις που επηρεάζονται από το πεδίο εφαρμογής της παρέκκλισης που περιγράφεται στο τμήμα 5.3 ανωτέρω, οι κώδικες δικτύου και οι κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται στην Κρήτη.

5.5. Χρονικός περιορισμός της παρέκκλισης και προϋποθέσεις που αποσκοπούν στην αύξηση του ανταγωνισμού και την ενοποίηση με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

- (62) Το άρθρο 64 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 ορίζει ρητά ότι η παρέκκλιση πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένη και να υπόκειται σε προϋποθέσεις με στόχο την αύξηση του ανταγωνισμού και την ενοποίηση με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- (63) Το αίτημα παρέκκλισης περιορίζεται στη μεταβατική περίοδο που εκτείνεται έως το τέλος του 2023 το αργότερο.
- (64) Εννοείται ότι έως το τέλος του 2023 αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία η γραμμή διασύνδεσης της Κρήτης με το ελληνικό ηπειρωτικό σύστημα, μαζί με την κατάλληλη υποδομή μέτρησης που θα καταστήσει δυνατή την ένταξη της Κρήτης στις ελληνικές χονδρεμπορικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση θα απαιτούσε νέο αίτημα παρέκκλισης.

5.6. Χρόνος έναρξης ισχύος

Η αίτηση παραλήφθηκε πριν από την ολοκλήρωση της Α' φάσης. Προκειμένου να αποφευχθούν ραγδαίες και απρόβλεπτες αλλαγές του κανονιστικού πλαισίου, οι οποίες θα μπορούσαν να βλάψουν σοβαρά τη λειτουργία της αγοράς στη νήσο Κρήτη και ενδεχομένως στην ηπειρωτική Ελλάδα, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να εφαρμόζεται από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της Α' φάσης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Χορηγείται παρέκκλιση στην Ελληνική Δημοκρατία από τις διατάξεις του άρθρου 6, του άρθρου 7 παράγραφος 1, του άρθρου 8 παράγραφοι 1 και 4 και των άρθρων 9, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 και από τις διατάξεις του άρθρου 40 παράγραφοι 4 έως 7 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, όσον αφορά την Κρήτη.

Άρθρο 2

Η παρέκκλιση που χορηγείται βάσει του άρθρου 1 ισχύει έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023 ή έως την ολοκλήρωση της Β' φάσης της διασύνδεσης της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα, ανάλογα με το τι θα επέλθει ωρίτερα.

Άρθρο 3

Η Ελληνική Δημοκρατία αναλαμβάνει να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έως το τέλος του 2022 σχετικά με την πρόοδο και τον εναπομείναντα σχεδιασμό προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης και της εμπορικής λειτουργίας της Β' φάσης της διασύνδεσης της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα, μεταξύ άλλων όσον αφορά την υλοποίηση και λειτουργία της κατάλληλης υποδομής μέτρησης που θα καταστήσει δυνατή τη συμμετοχή της Κρήτης στην ελληνική χονδρεμπορική αγορά και αγορά εξισορρόπησης.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 21 Φεβρουαρίου 2022.

Για την Επιτροπή
Kadri SIMSON
Μέλος της Επιτροπής
